

A főépítési rendszerről

1972-ben kezdtem az építész szakmát a Fővárosi Tanács épületében lévő BUVÁTI-ban. Akkor még nem volt főépítész sem a kerületekben, sem a fővárosnál. Pedig hajdanán nem csak főépítész volt a jelentősebb városokban, hanem főmérnök és főkertész is. A Fővárosi Tanácsnál és annak jogelődjénél is az építészeti-városépítési kérdésekkel a VIII. Ügyosztály (a közbeszédben csak „nyolcosztály”) foglalkozott. Ennek a vezetője volt Budapest kvázi főépítésze és ő vezette az általa létrehozott tervtanácsot.

A 60-as évek végén, a 70-es években Heim Ernő, Pongrácz Pál, Láng Tivadar, Gáspár Tibor töltötték be ezt a posztot. Később Schömer András és jómagam a rendszerváltás idején. A „főépítész” címet nem használtuk, az csupán a 90-es évek elejétől

folyamatos. A tervtanácsok működésére nagy hangsúlyt fektettünk. Gyakorlatilag minden jelentősebb fővárosi terv megmértetett. Ismert és elismert kiváló építészek voltak a tagjai, mint például Rácz György, Szrogh György, Virág Csaba, Jánossy György vagy Reimholz Péter. De képviseltette magát a Minisztérium és az összes társszakma prominens személye is, mint a közlekedés-, közmű-, táj- és kertépítész, műemléki szakágak küldöttei. Összesen 70 fő. Természetesen alkalmanként csak 10–12 fő, akiket kifejezetten a téma szakértőiként hívtunk meg.

A tervtanács teljesen nyilvános volt, a tervtanácsi tagokon kívül a tervezők és a beruházók vettek részt, de elvileg bárki érdeklődő részt vehetett. Működése gyakorlatilag megfelelt a mai tervtanácsoknak. A legfontosabb vezérlő elv az esetleges tervezői hibák kiküszöbölése és a segítő szándék volt. Segíteni a tervezőknek, segíteni a hatóságoknak és az építetőknek egyaránt. A tervtanácsokon elhangzottak alapján sokszor változtak meg előnyükre a tervek. Bár senki sem szerette, ha a tervét elutasították vagy bírálták, ha módosítani kellett vagy éppen újratervezni, ám számtalan esetben még is köszönték utólag az ajánlásokat, tanácsokat, mert a terv érezhetően sokkal jobb lett, mint volt eredetileg.

Egy évtized alatt több mint ezer tervet véleményeztünk. Most hirtelen három terv emléke dereng: a két leghosszabb és a legrövidebb. Egyik a Mammot Bevásárlóközpont homlokzata, amit vagy nyolc alkalommal tárgyaltunk – sikertelenül. A másik a Budavári Sikló, szintén nyolc alkalommal – de sikeresen. Végül is olyan lett, amivel szinte mindenki elégedett volt (tervező: Wild László).

A legrövidebb tervtanács a Bajcsy-Zsilinszky úti (tervezett) USA nagykövetség épülete volt. Tervezte: Robert Arthur Morton Stern, világhírű amerikai építész, a Yale Egyetem dékánja és 12 munkatársa. A tervezői ismertetés után sem kérdés sem hozzászólás nem volt, így egy perc alatt

elfogadásra javasoltam a tervet. Nem is volt mit kifogásolni, vagy hozzátenni, hiszen az ezer terv közül talán ez volt a legtökéletesebb, amit valaha láttam. A tervező nem értette, hogy mi történt, mert már több mint 20 országban tervezett, de olyan még nem fordult elő, hogy valamiért ne kritizálták volna a tervét. Természetesen nagyon boldog volt és jó hangulatban távozott. Sajnos a ház nem épült fel, helyén más tervező, más épülete valósult meg.

A Fővárosi Tervtanáccsal párhuzamosan még működött a minisztériumi (központi), a hegyvidéki (elsősorban a budai kerületek kisebb épületeit felügyelve), majd később a kerületi-, műemléki-, megyei- és városi tervtanácsok. A főépítési rendszer kialakulásával természetesen a tervtanácsok megalakulása és működtetése a főépítészek feladata lett és ma is az. Az évek során azonban sokminden változott, ezért most kíváncsiak vagyunk, hogyan működik ma a főépítész és az általa működtetett tervtanács a fővárosban, a megyékben, a városokban és a kisebb településeken. Ennek bemutatására két Építész Közlöny számot szenteltünk, szintén a jobbitás szándékával és hogy a szakma, illetve az építetők is jobban megismerhessék a gyakorló főépítészeket és a tervtanácsokat.

Eltér István
főszerkesztő, a MÉK alelnöke

A Fővárosi Tervtanács tagjai az 1990-es évek elején

Aczél Gábor, Dr. Aczél Péter, Albrecht Ute, András István, Balázs Mihály, Baliga Kornél, Barta György, Basa Péter, Berényi András, Berényi Mária, Dr. Bényei András, Dr. Csemege Attila, Dr. Csorba Zoltán, Dr. Dalányi László, Dévényi Tamás, Eltér István, Ferka András, Dr. Fiala István, Finta József, Dr. Hajnóczy Péter, Hegedűs Péter, Janáky István, Dr. Jámor Imre, Kapitány József, Kapy Jenő, Kassai Ferenc, Kálmán Ernő, Klujber Róbert, Koris János, Koszorú Lajos, Körmendy Imre, König Tamás, Lázár Antal, Locsmándi Gábor, Marosi Miklós, Dr. Mecszi József, Meggyesi Tamás, Molnár László, Dr. Nagy Béla, Nagy Tamás, Pazár Béla, ifj. Peschka Alfréd, Pottyondy Péter, Ráday Mihály, Reimholz Péter, Roth János, Skardelli György, Dr. Szabó György, Szilágyi Kinga, Szűts Zsuzsa, Turányi Gábor, Vargha Mihály, Z. Halmágyi Judit, Gáspár Anna, Péter Annamária, Fegyvernek Sándor, Arnóth Ádám, Lampert Rózsa

Főépítészek

Az építészeket általában zavarja, ha a környezetükben alacsony színvonalú vagy oda nem való épületek, környezeti elemek születtek. Borsózik a hátunk és szinte a gyomrunk is görcsbe rándul, ha egy jó kis „magyar mediterránt”, vagy egy édeskés oroszlános kerítést látunk. Szomorúan konstatálják az építészek, hogy a környezetkultúra színvonala a magyar társadalomban fejlesztésre vár, és dohognak az irodájukban, hogy már megint mit rontottak el a településen a helyi vezetők, vagy a tervezőnek nevezettek.

Az építészek egy része pedig ennek a helyzetnek a javításán és a társadalom környezettel kapcsolatos érzékenységeinek fejlesztésén dolgozik, sokszor sziszifuszi munkával. Ők a tanácsadó építészek, vagy főépítészek, akik gyakran több évtizedes tapasztalással érik el azt, hogy a településükön viszonylagos rend legyen a köztereken, harmónia az utcaképben, és egyáltalán érdekelje az ott élőket a környezetük, a városuk építészeti arculata.

Nem tartom helyesnek az építészek és a főépítészek megkülönböztetését, a két tevékenység szembeállítását értelmetlen, és része szakmánk felszeletelésének. Építész-mérnöki diplomával lassan már nem tervezhetünk támfalat, települést, parkba építményt, stb., homlokzattervezővé válunk építész helyett, mert magunk alatt vágjuk a fát. A főépítész is elsősorban építész, és ugyanúgy tanácsokat ad megbízójának – a városnak –, mint a tervező az építetőnek. Sokszor szóban, rajzban, meggyőzéssel, harccal, partizán módszerekkel, néha pszichológusként, színészként, orvosként, csatázó hősként küzd egy jobb és élhetőbb településért.

Máshonnan nézve a főépítész témát, a magyar településeken a környezettel kapcsolatos ügyek nagy hányada szakszerűtlenül és építészeti szempontból igénytelenül valósul meg (tűajültetéstől kezdve, padok, piros tércövek, patakmeder kibetonozások, középület bővítések, energetikai „felújítások”, de akár egész épületek építéséig). Ha ezen az ország-romboló helyzeten javítani akarunk, minden településen építész gazdára van szükség (nevezzük főépítésznek, vagy másnak), aki a település orvosához, vagy jegyzőjéhez hasonlóan, a maga szakterületén segíti az igényesebb településvezetőket környezetalakítási terveik szakszerű és tetszetős megvalósításában.

Ehhez a feladathoz kb. 1000 építészre lenne szükség, ha egy ember átlag három települést vállal el (nagyobból egy várost, kisebbből három-öt falut, a körjegyzőséghez hasonlóan). Nem bürokraták kellene ehhez a több évti-

zedes munkához, hanem nagyszámú, elsősorban tervezői, építész szemlélettel rendelkező építészek. A főépítészek alkalmazásának feltételeit ehhez a fő célhoz kell igazítani, és nem fordítva, különben soha nem fog változni a mai elviselhetetlen helyzet. Ezer építész akkor kap kedvet ehhez a munkához, ha le is rajzolhatja tanácsait a településen, azaz a tervezési feladatokat részben ő oldhatja meg. Jelenleg csak nagyjából 300 főépítész van az országban, akik közül kb. 250 önkormányzati települési építész, a többi állami, illetve megyei főépítészként látja el – nagyrészt kitérően – a feladatát. Ebből is látszik, hogy elsősorban a települési tanácsadó építészek számát kellene növelni, hiszen átütő eredményt így lehet csak elérni.

Az ország arculatának jót tenne, ha szakmailag képzett, nem csak beszélő, de rajzban is segíteni képes építész gazdája lenne minden településnek. Még akkor is, ha nem lehet rögtön nagy eredményeket elérni, de legalább szó esne építészeti kérdésekről ott, ahol ma nagyrészt fel sem merülnek ezek a témák. Makovecz mesterem mondásával: még a rossz főépítész is jobb, mintha nincs főépítész. Hiszen akkor legalább beszélnek szakmai kérdésekről, legalább vitatkoznak, legalább dráma van. De jót tenne az építész kollégáknak is, ha elmennének a „dudva és muhar” közé, ha közel kerülnének a potenciális építetőkhez, a „néphez”, és felvállalnák az értelmiség eredendő tanító szerepét. Talán észrevennék azt is, hogy élvezetes is lehet ez a látszólag nem túl hálás főépítész munka. És talán boldogabbak és vidámabbak is lennének a tisztelt kollégák.

Azt is látnunk kell, hogy ellenszélben dolgozunk, mint építészek és mint főépítészek is. Az általános kulturális színvonal süllyedése, a felszínes szórakoztatás terjedése, a divathullámok miatti eldobható kultúra az építészetben is jelen van. Az ország vezető politikusai között is feltehetően vannak olyanok, akiknél a főépítész vagy a tervtanács megnevezés csak szitokszóként használatos. Természetesen a tervtanács és a főépítészek is néhány esetben eltúlozták a szerepüket és olyanba is beleszóltak, amit építész tervezőként már nem lehet elfogadni. Meg kellene találnunk azt a mértéket, amikor főépítészként a településképet, az építészeti kultúrát segítjük, de egyben tiszteljük az igényes tervező koncepcióját is.

A kesergés helyett azonban sokan a tetteket választják, az igazán sikeres, esztétikus települések nagy része alkalmaz főépítészt, az eredmények egyértelműek (jó példákat lehet látni erre például honlapunkon a települések menüpontban). Bízató Lázár miniszter úr több előadásában elmondott saját története is, hogy most már látja, nagy hibát követett el, amikor polgármesterként

nem vett fel főépítést és szinte kézi vezérléssel irányította a város építészeti ügyeit. Érződik előadásain, hogy érdekli az építészet területe, és tenni kívánnak annak jogi és szellemi megújulásáért. Jó kapcsolatot kívánunk – ezért is – ápolni az Építészeti és Építésügyi Helyettes Államtitkársággal, ahol a vezetők és a munkatársak nagy része szintén építész, tervezői gyakorlattal, illetve szemlélettel rendelkezik. Konkrét javaslatokkal, észrevételekkel is segítjük munkájukat, amely remélhetőleg eredményeket is fog hozni, de ehhez nekünk építészeknek is be kell szállnunk a fentebb jelzett országszépítő munkába.

Ehhez kívánok együttműködést és derűt.

Salamín Ferenc
elnök
Magyar Főépítészek –
Országos Főépítési Kollégium –
Egyesület

www.foepiteszek.hu

Szerencs,
Rákóczi Vár és
Várkert
A felújítás
tervezői: Varga
Csaba építész,
Herczeg Ágnes
tájépítész

Fotó: Salamín Ferenc

Részletek a Főépítési Kollégium észrevételeiből, amelyet a településképi törvénytervezet és végrehajtási rendeletei kapcsán küldött elnökségünk a Helyettes Államtitkárságnak (2016. 06. és 11.)

- Üdvözöljük, hogy az építészettel, építésüggyel kapcsolatos jogszabályok egyszerűsítése, egységes rendszerbe foglalása megkezdődött a településképi törvénnyel. Az építéssel kapcsolatos teljes jogi környezet ilyen jellegű felülvizsgálata és rendbetétele sürgető lenne...
- Az építészetet egységes szakmának tartjuk, mely a regionális és települési léptéktől tart az épületen és a műemléken keresztül a berendezésig, vagy akár a kilincsig. Ezt a szakmát a képzésben és a tervezői, főépítési gyakorlatban nem szabad részterületekre, az egészre való rálátás nélküli „szakbarbár” részsakmákra felosztani (pl. építész tervező, homlokzattervező művész, főépítész, településtervező, stb.). ...
- ...Úgy gondoljuk, hogy ez a fajta egyszerűsítés és gyorsítás az építésügyben (ti. a kiemelt beruházások rendszere) az állampolgárokat is megilleti, hiszen a jogi környezet van az emberért és nem fordítva. Az építés ünnep kell, legyen, mind az építető, mind a tervező, mind a település, és így az egész ország számára...

■ Az építészetben az egyszerű, logikusan egymásra épülő és átlátható jogi környezet, mint háttér mellett szükséges az építészeti kultúra érvényre juttatására is. ...Ezt a szakmájukat magasabb szinten művelő építészek, a civil társadalmat, az önkormányzatiságot szakmailag képviselő építészek (főépítészek), és a belőlük álló építészeti tervtanácsok szerepének, építészetet képviselő szakmai tanácsadási lehetőségének növelésével szükséges biztosítani.

■ Üdvözöljük, hogy a településképpel kapcsolatos rendelkezések, köteleességek és lehetőségek egy törvényben szabályozottak, hiszen eddig több helyen, nem átlátható módon voltak rögzítve.

■ Nem tartjuk szakmailag megalapozottnak továbbra sem, hogy a 300 nm alatti új lakóépületek építésénél a településképi szempontok érvényesülését nem segíti főépítész, vagy tervtanácsi véleményezés. ...

■ Szépséget, harmóniát, élhető települést nem lehet rendelettel előírni, még településképi rendelettel sem. A rendelet egy biztos, egyszerű és rugalmasan alkalmazható hátteret kell, hogy biztosítson a kultúrát hordozó ember (építész, főépítész, polgármester, testület, helyi társadalom, stb.) részére a szakmai konzultatív, véleményező, véleményt formáló szerephez. ...

■ A főépítész építész kamarai tag legyen, az etikai kérdések tisztázása csak így biztosítható.

■ Az önkormányzati főépítész tevékenységével kapcsolatos szabályokat, – pl. az illetékességi területén végzett építészeti tervezési tevékenységével összefüggőket –, a megbízási szerződésében kell rögzíteni. Ugyanebben kell rendezni a főépítész akadályoztatása (pl. betegség, tervezési tevékenység) esetén alkalmazandó szabályokat: helyettesítő főépítész alkalmazása, legközelebbi tervtanács felkérése, stb.

■ ... A műemlékeket is az egységes építészet részének tekintjük, ezért nem tartjuk elfogadhatónak a két terület szétválasztását. A műemléki jelentőségű területek, a műemlék épületek, a világörökségi területek építészeti és településképi szempontból is meghatározóak, ezért feltétlen szükséges lenne egységes, a helyi önkormányzati, vagy világörökségi főépítéssel, tervtanáccsal, valamint az örökségvédelemmel közös tervtanácsi véleményezésük...

■ A tervtanács legalább egy tagja szakmai díjjal rendelkező személy legyen (Ybl díj, Pro Architectura díj, Kossuth díj, stb.), továbbá egy tag legalább a tervet beadó tervező szakmai díjával azonos szintű díjjal rendelkezzen.

■ A főépítésznek egyre több építészeti szakmai feladatot kell ellátnia (értékvizsgálat, településképi rendelet, településképi véleményezés, stb.), ezeket csak építészmérnöki végzettséggel tudja elvégezni, ezért más végzettséggel nem látható el a feladat. Szakmailag nem elfogadható, hogy építész végzettséggel nem rendelkező főépítész véleményezzen építész terveket.

Továbbiak: www.foepiteszek.hu

Budapest Főváros

Még nincs egy éve, hogy Mártonffy Miklós a XVIII. kerület főépítési székéből a fővároséba került. Budapest egyedi sajátossága a kétszintű önkormányzat, ezért a főépítész a kerületi főépítészekkel való szoros együttműködést kiemelten fontosnak tartja.

Hogyan és miért lett főépítész?

Eredetileg mindenképpen tervezni szerettem volna, a szakmánknak ma is ezt a részét szeretem a legjobban. Péccett a Pollack Mihály Műszaki Főiskolán kezdtem meg felsőfokú tanulmányaimat, de a tervezés iránti vágy továbbhajtott a Műegyetemre. Várostervezés ágazaton végeztem, ez a terület az egész pályámat végigkísérte, annak ellenére, hogy a téralkotás minden ágát, a belsőépítésztől az urbanisztikáig szerettem és igyekeztem művelni. Dolgoztam várostervezőként Nyíregyházán, majd Budapesten a MATERV irodában, 1990-től a Mű-Hely Kft.-ben, majd éppen az építészeti tervezés lehetőségét keresve a magánszférában. Lehet, hogy az építészet egyik ágában sem sikerült igazán elmélyednem, de ez a mostani, főépítési munkámban előnyé is válhat és visszatérve nyerhet értelmet a szertelen kalandozás.

Régóta szerettem volna főépítészként magam kipróbálni, de inkább kisebb településen kerestem lehetőséget, ahol a tervezés mellett tehettem. 2013-ban a XVIII. kerületben

kerestek főépítészt, elvállaltam. Kérdés volt számomra, hogy a független tervezői munka után hogyan tudok beilleszkedni egy szigorúbb hivatali rendbe. Pozitív csatlódként éltem meg: nagyon jól éreztem magam a kollegák között a szeretetteljes közegben. Attól is tartottam, hogy mivel ez a munka teljes embert kíván, kimaradok a szakma legszebb részéből, azaz nem látom megvalósulni a terveimet. De kiderült, hogy nagyon lehet örülni más építész terve megvalósításának is. Amikor az önkormányzat projektjeiben sokan dolgoznak együtt, azt az eredményt is a magáénak tudja érezni az ember, és mivel sok embert érint, sok figyelmet és reakciót is kap. Ráadásnak volt még az az élmény, hogy nem is sejtett jó tulajdonságokat fedezhettem fel magamban. Kiderült, hogy az alapvetően szangvinikus természet ellenére többnyire szót tudok érteni az emberekkel. Szerencsém volt, hogy a polgármester rendkívül érdeklődő volt az építészeti, városépítészeti, városfejlesztési kérdések iránt és a bizalmát is élvezhettem. Mindent meg tudunk beszélni egymással. Hozzá tartozik, hogy rájöttem, a főépítésznek feladata – a politika keze alá dolgozni, ami nagy felelősség. Hiszen Ők, a választott politikusok képviselik a helyi társadalmat, ők a „felkenetek”, felelősségük a döntéshozatal, a források elosztása, nekünk pedig az, hogy olyan lehetőségeket készítsünk elő számukra, amelyek közül bármelyiket választva, jó döntést hozhatnak. A főépítésznek legyenek elképzelései, de nem ezek közvetlen megvalósítása a feladata, hanem a politika vízióinak szakmailag helyes módon a gyakorlatba ültetése.

Vadvirág óvoda,
Pestszentlőrinc,
Bélatelep
Építész:
Csörgei Mihály

Fotó: Jankovits Vera

Fotó: Szakács Barnabás

*Kőbánya,
Újhegy sétány
megújítása.
Tájépítész:
Szakács Barnabás,
Turcsányi Katalin,
Lépték-Terv Tájépítész
Iroda*

A főépítész aktív támogatója lehet az építészeti értékteremtésnek. Úgy gondolom, az önkormányzat saját beruházásai példát kell, hogy mutassanak, ezért esetükben különös gondot fordítottam az építészeti minőségre. Végig figyelemmel kísértem ezeket, ha alkalmam volt, már a program összeállításától, illetve a tervező kiválasztásától kezdve. Volt eset, amikor egy önkormányzati óvoda bővítésének kissé unalmas terve került elélem. Megkértem a tervezőt, hogy készítsen, még néhány skiccet. Ezek között volt egy figyelemre méltó vázlat, amely korszerű megoldással kecsegtetett. Ezen az úton haladtunk tovább és a tervet a tervtanács is támogatta. Azonban a terület képviselője, akit alpolgármesterré is megválasztottak, az eredeti tervet szerette jobban. Hiába próbáltam neki megvilágítani a modern téralkotás szépségeit, nem tudtam meggyőzni. Amikor meglátott, mindig félig tréfásan ugyan, de „Akkor is rondá”-val köszöntött. Viszont nem avatkozott be, ahogy mondta ez a te szakmád, a te felelősséged. Azóta átadták Pestszentlőrinc Bélatelepen a Vadvirág óvodát, mindenki boldog, és még alpolgármester urat is meggyőzte a látvány.

Amikor a fővárosba hívtak, elsősorban a lépték inspirált. Szerencsém volt, mert a Városépítési Főosztályon csupa elkötelezett, lelkes, szorgalmas embert találtam, akik az első perctől fogva minden segítséget megadnak, egyszerűen szeretettel végzik a munkájukat. Jó a kapcsolata-

*Vadvirág óvoda,
Pestszentlőrinc,
Bélatelep
Építész:
Csörgei Mihály*

Fotó: Jankovits Vera

tom a többi főosztályal, a BFVT-vel, a szakbizottsággal és a városvezetéssel is.

Mondana egy-két példát a főosztály munkájából?

A Városépítési Főosztály feladatai annak ellenére sokrétűek, hogy lényegüket tekintve mind a térre, a téri viszonyokra vonatkoznak. Fejlesztési és rendezési feladatokra oszthatók, de egyik terület sem lehet meg a másik nélkül, hiszen a megfontolt fejlesztési elképzelések alapozzák és fogalmazzák meg a városrendezési igényeket. Egymásra épülnek, állandó interakcióban vannak egymással, ami kulcsa a város harmonikus fejlődésének.

Nehéz kiemelni bármit is, különösen egy olimpiára készülő város életéből anélkül, hogy fontos feladatok ki ne maradjanak. Az olimpiáról most nem beszélnek, mert az magában is több cikket kitenne, de szerencsére az Agenda 2020 takarékos szemléletéből következően a város meglévő sajátosságai és természetes fejlesztési igényei lesznek a meghatározói. Ugyanez okból több más fontos témára, mint a Rak-Park, a Margitsziget, általában a Duna, stb. sem térnék ki, hanem kifejezetten olyan témákat emelnék ki, amelyekben a főváros, a kerületek, a beruházók, az itt élő emberek közös erőfeszítése – az „együttműködés és mértéktartás” alapján – a leghangúlyosabb elem.

A fővárosi főépítész egyik legfontosabb feladata általában a város és kiemelten a historikus várostest megőrzésének és megújításának elősegítése. Fontos eszközünk a fővárosban az örökségvédelem alatt álló épületállomány megújulását szolgáló, mintegy fél milliárdos forrás. Ez a lehetőség a védett épületek építészeti értékei megújításának támogatására, illetve újabban állagvédelemre is használható. Az építészeti értékvédelmi támogatás a fővárosi védelem alatt álló, a műemléki keret az örökségvédelem bármely szintjén védett épületek, épületrészek értékőrző felújítását hivatott elősegíteni. Az idén induló állagmegővési pályázatból olyan épületszerkezetek felújítását lehet támogatni, amelyek az építészeti értékek fennmaradását biztosító műszaki problémák megoldását célozzák. Ezek bár

Fotó: Szabó Zsuzsanna

Fotó: Engedyiné Juhász Veronika

VI. ker. Szinyei
Merse utca,
épületfelújítás
Tervező:
Béres Zsolt

Fotó: Engedyiné Juhász Veronika

projektet fog javasolni, amelyre szívesen áldoz maga is. Elég jelentős forrás áll rendelkezésre, amelynek elosztására igyekszünk a tervek minősége szerint szakmailag korrekt javaslatot tenni. Most indul az új pályázati ciklus, amely 2019 végéig tart. A 2013-ban és 2014-ben elindított projektek pedig már részben befejeződtek, vagy a közeljövőben fejeződnek be.

A VIII. ker.
Népszínház
utca 2. alatti
épület üveg-
mozaikját
Benyó Mária,
Forrai Katalin,
Hoós Mária
festőrestaurá-
tor művészek
restaurálták

Idén került átadásra például Kőbányán az Újhegyi sétány megújításának első üteme. A nagypaneles lakótelep főutcája, már nem töltötte be eredeti feladatát. A sétány lépcsős, illetve lejtős sávját elválasztó növényzet túlbujrázott, a városi tér átláthatatlanná vált, a sétány elnéptelenedett, az üzletek kiürültek, a gyalogosutca közlekedő területté degradálódott. Az önkormányzat sokévi kitartó, az okokat és a megoldási javaslatokat elemző, tervező munkát követően, fővárosi segítséggel vágott bele a megújításába. Az eredmény várakozáson felüli. Kiváló, érzékeny terv alapján, minden adottságot, lehetőséget kihasználó, a környező területeket a sétányba bekapcsoló, „gazdag” városi tér jött létre, amely minden korosztály számára élményt nyújt. Közöségi tér és könyvtár is nyílt, a sétány valódi fórummá lett, ahol egyszerűen jó lenni. Az üzletek újra kinyitottak, az időszaki piac is megtalálta a helyét.

Működik most tervtanács a fővárosban?

Jelenleg nem. Amikor januárban idejöttem, felvettem, hogy szükség lenne rá, amit a városvezetés is támogattott, de jogszabályi akadálya volt. Most az új településképi törvény előírja. Amikor a fővárosi településképvédelmi rendelet megszületik, akkor tervtanács is lesz.

A tervtanácsok működésével kapcsolatban munkám során mindkét oldalról szereztem tapasztalatokat. Tervtanácsot vezető kerületi főépítésként sajnos sok igénytelen tervvel találkoztam, de szerencsémre volt sok jó is. Ez utóbbiak elismerésére működésem alatt alapított díjat Pestszentlőrinc-Pestszentimre önkormányzata, ami eddig két év terveit értékelve, kétszer került átadásra.

A tervezők többsége együttműködő a tervtanács-csal, érzik, hogy a külső, nagyobb távlatú szempontból megfogalmazott szakmai vélemény hozzátehet a műhöz és általában elfogadják a javaslatokat. Az építészet

nem kötelező feladatai a fővárosnak, mégis a közgyűlés figyelmet fordít rá és nagyságrendjében hatékony költségkeretet biztosít, ami nemcsak hasznos, hanem fontos is. A források biztosítása többféleképpen fejti ki jótékony hatását. Egyrészt a tulajdonosok nincsenek magukra hagyva a közösség érdekét is szolgáló erőfeszítésükben, a támogatást többszörösen meghaladó saját források megnyitását is eredményezik; másrészt a felújítás minősége már tervezési szinten biztosíthatóvá, ellenőrizhetővé válik. Meg kell jegyezni, hogy sok kerület is sikerrel működött a fővárosihoz hasonló pályázati rendszert. Örvedetes, hogy az utóbbi években nagyságrendjében megemelt összegű fővárosi forrás hatása, illetve a sokéves konzekvens kerületi/fővárosi figyelem eredménye már a város megjelenésében is határozottan észrevehető.

Az idén másodszor kerül kiírásra, a több éves időtávú Tér_Köz pályázat. Ezt mindenki szereti és teljesen a magáénak érzi. A főosztályon azt mondják, hogy itt találták ki, de a politikusok is állítják, hogy ők. Mindegy, hogy kié volt az ötlet, már eddig is nagyszerű eredményeket hozott. Lényege, hogy a főváros a kerületekkel, esetleg magánberuházókkal közösen, a helyi közösségek érdekében és bevonással fejleszti a város közösségi célú tereit. A kerület hozza az ötletet, nyilván a helyi közösség törekvéseit szem előtt tartva, és biztosítja a pénz egy részét, a főváros pedig, az arra érdemesek mellé áll, a forrásigény nagyobb (50-70 %) részével. Azért jó a közös finanszírozás, mert így a kerület olyan

VI. ker. Szinyei
Merse utca,
épületrészletek

nem stíluskérdés, a terek minősége, használhatósága, hatékonysága alapvető követelmény kell, hogy legyen, ami nemcsak a város, hanem az építető szempontjából is fontos. Hiszen már egy kisebb ház esetén is, sokszor a család legnagyobb beruházásáról, vagyontárgyáról van szó, nem közömbös tehát annak minősége. Korunk betegsége a kapzsiság, ami kis léptékben elsősorban a tervezői/beruházói igénytelenségben, nagyobb léptékben pedig a túlépítés lehetőségének a kiharcolásában jelenik meg. Mindkettő veszélyes a város arculatára nézve. A természetes többre vágyás nem azonos az extrém haszonelvűség érvényre juttatásával, hiszen ez utóbbi nincs tekintettel a közegre amiben épít, erőszakot tesz a városon. Az ezekből következő problémák megelőzésére, értő kezekben és megfelelő politikai támogatással egyik eszköz lehet a tervtanács is.

Jelent valami nehézséget a munkájában?

Sok nehézség van, de a legnagyobb a jogszabályi környezet folyamatos változása. Új szemléletűvé alakul az építésigazgatás, ami permanens alkalmazkodást igényel. Budapesten a kétszintű önkormányzati rendszernek megfelelően a helyi építési szabályozás is kétszintű, elhatárolt fővárosi és kerületi hatáskörökkel. A korábbi Étv.–OTÉK–BVKSZ–FSZKT¹ helyi építési szabályzat rendszer átalakításra került. Most az Étv.–OTÉK–TSZT–FRSZ² él, utóbbi az, ami lényegében az FSZKT, BVKSZ helyére lépett, valamint a Kerületi Helyi Építési Szabályzatok. A fővárosban a településrendezési eszközök átdolgozása hosszabb időt igényel, jelenleg is folyamatban van.

Meggyőződésem, hogy a kerületi főépítészeknek és a fővárosi főépítésznek ugyanaz a célja: a város otthonossá tétele, tehát hogy természetes módon érezzük jól magunkat ebben a csodálatos városban. A Településképi törvény megjelenése új kihívásokat jelent, holott még a korábbi feladatoknak sem jutottunk a végére. Amiben biztos vagyok, hogy a fővárosban megalkotásra kerülő arculati kézikönyveknek és rendeleteknek hasonló szelleműeknek és szerkezetűeknek kellene lenniük, és jó lenne, ha az építetők és a városlakók hasonló logikára épülő rendeletekkel találkoznának. A jogszabályalkotás hatékonyságának növelése érdekében a kerületi főépítészekkel a jelenleginél is szorosabb, közvetlen munkakapcsolat kiépítése szükséges. Úgy tapasztaltam, hogy erre bennük is megvan a fogadókészség. A TSZT–FRSZ és egyéb közös feladatok egyeztetése során mindegyikükkel személyes kapcsolatot alakítottam ki, így adódott, hogy rendszeres közös munkát egyeztetést ajánljak. Mindannyiunkra hasonló feladatok várnak, amit közös gondolkodással hatékonyabban oldhatunk meg és talán joggal remélhetjük, hogy a közösen kidolgozni tervezett rendszer könnyebben kap politikai támogatást, mind a főváros, mind a kerületek vezetésétől.

1. Építési törvény – Országos településrendezési és építési követelmények – Budapesti Városrendezési és Építési Keretszabályzat – Fővárosi Szabályozási Keretterv
2. Településszerkezeti Terv – Fővárosi Rendezési Szabályzat

Fotó: Szabó Zsuzsanna

Fotó: Engedyiné Juhász Veronika

Fotó: Szabó Zsuzsanna

Fotó: Engedyiné Juhász Veronika